

REMISSYTTRANDE

2025-08-27

FRA beteckning
2025FRA1083-2

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och säkerhet

Er handläggare

Ert datum

Er beteckning

2025-04-24

Ju2025/00954

FRA handläggare

FRA föreg. datum

FRA föreg. beteckning

Kári Ólafsson

Remittering av betänkandet Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter (SOU 2025:49)

Försvarets radioanstalt (FRA) har, från de utgångspunkter myndigheten har att beakta, följande synpunkter på förslagen i betänkandet.

9.6 Vilket prövningsorgan bör lämna tillstånd till framtagning? (s. 615 ff.)

FRA avstyrker utredningens förslag att Förvarsunderrättelsesdomstolen ska få till uppgift att efter ansökan från Säkerhetspolisen lämna tillstånd till framtagning.

All FRA:s inhämtning genom signalspaning förutsätter ett tillstånd från Förvarsunderrättelsesdomstolen. FRA:s ansökningar baserar sig på de underrättelsebehov som regeringen och andra uppdragsgivare uttryckt i inriktningar av FRA:s signalspaning. Underrättelsebehoven rör kartläggning av olika företeelser som utgör hot mot Sveriges säkerhet. Ett tillstånd får ges för högst sex månader i taget.¹ För det fall domstolen inte har möjlighet att göra en förnyad prövning av en ansökan måste inhämtning avbrytas. På samma sätt gäller att om domstolen inte har möjlighet att pröva en helt ny ansökan kan inhämtning inte påbörjas.

¹ Lag (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (LSF).

Förslaget om att Försvarsunderrättelsedomstolen ska pröva ytterligare en måltyp riskerar att resultera i undanträngningseffekter för FRA:s möjlighet att få ansökningar om tillstånd till signalspaning prövade inom den tid som de bakomliggande underrättelsebehoven uttryckta i ansökningarna kräver (se vidare även synpunkter under 12.6.5).

En grundläggande princip som uttrycktes i samband med LSF:s tillkomst är att försvarsunderrättelseverksamhet inte får innefatta förfarande i samband med förundersökning, vissa arbetsmetoder som är förbehållna polisman och användning av straffprocessuella tvångsmedel.² I samband med att LSF ändrats³ och annan lagstiftning tillkommit⁴ har regeringen i förarbetena anført att ändringarna inte medför ändrat synsätt i fråga om den gränsdragning som gäller mellan försvarsunderrättelseverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten. Rågången mellan dessa verksamheter kvarstår även om de till delar överlappar varandra avseende vilka företeelser som de har att kartlägga.

Tillståndsförfarandet för signalspaning inom försvarsunderrättelseverksamhet respektive framtagande av uppgifter inom den polisiära underrättelseverksamheten bör därför hållas isär och inte hanteras i ett och samma prövningsorgan.⁵

Förslaget, om det genomförs, innebär en koncentration av mycket känsliga uppgifter avseende Sverige säkerhet i ett och samma prövningsorgan. Även denna omständighet bör vägas in i bedömningen av vilket organ som ska pröva ansökningar från Säkerhetspolisen om tillstånd till framtagning. Vid Försvarsunderrättelsedomstolen kommer finnas en samlad och initierad bild avseende hot mot nationell säkerhet samt kunskap om FRA:s respektive Säkerhetspolisens kartläggning av sådana hot. Särskilt mot bakgrund av det rådande säkerhetspolitiska läget talar det med styrka för att det bör vara två olika prövningsorgan som prövar ansökningar från FRA respektive Säkerhetspolisen.

² Se prop. 2006/07:63, s. 135.

³ Exempelvis vid då Säkerhetspolisen fick tillbaka rätten att inrikta FRA:s signalspaning, se prop. 2011/12:179, s. 19.

⁴ Se lagen om (2019:547) om förbud mot användning av vissa uppgifter för att utreda brott.

⁵ Jfr. prop. 2023/24:136 s. 36 samt FRA:s yttrande (dnr 2024FRA1526:2) avseende Utkast till lagrådsremiss Datalagring och tillgång till elektronisk information (Justitiedepartementets dnr Ju2024/02286).

10.7.2 Beslut om föreläggande eller förbud ska överklagas till Försvarsunderrättelsedomstolen (703 ff.)

FRA avstyrker utredningens förslag även i denna del, bl.a. på samma grunder som anförts i det föregående (se avsnitt 9.6).

I dag gäller samma ordning för överklagan av IMY:s tillsynsbeslut för Säkerhetspolisen⁶, FRA⁷ och Försvarsmakten⁸. Utredningens förslag kan leda till en oenhetlig praxisbildning avseende likartade frågor kring personuppgiftsbehandling avseende nationell säkerhet.

Vidare kan det ifrågasättas om det är lämpligt att Försvarsunderrättelsedomstolen efter överklagan från Säkerhetspolisen ska bedöma om myndigheten behandlar personuppgifter i enlighet med säpodatalagen samt ge tillstånd till framtagning som kan beröra personuppgiftsfrågor.⁹

De allmänna förvaltningsdomstolars säkerhetsskyddsförmåga bör i stället höjas.

12 Konsekvenser

12.6.5 Försvarsunderrättelsedomstolen (s. 735 ff.)

I betänkandet behandlas inte vilka konsekvenser förslagen rörande Försvarsunderrättelsedomstolen kan få för FRA:s möjligheter att få ansökningar om signalspaning prövade av domstolen inom den tid som situationen kräver. Det behöver, för det fall förslagen genomförs, säkerställas att den föreslagna ordningen inte resulterar i undanträngningseffekter för FRA:s del. Innan ett sådant förslag genomförs behöver vidare en grundlig säkerhetsskyddsanalys ske.

Som anförts tidigare prövar Försvarsunderrättelsedomstolen FRA:s ansökningar om tillstånd till signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Domstolen har en begränsad

⁶ Lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter (säpodatalagen).

⁷ Lag (2021:1172) om behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt (FRA-PUL).

⁸ Lag (2021:1107) om behandling av personuppgifter vid Försvarsmakten.

⁹ Jämför vad som anges i prop. 2023/24:136, s. 34 f. avseende Europadomstolen bedömning att Siuns dubbla roller (att dels utöva tillsyn över Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelseverksamhet, dels på begäran av en enskild kontrollera om hans eller hennes meddelanden har inhämtats genom signalspaning på ett lagenligt sätt) medför risker för efterlevnaden av enskildas grundläggande rättigheter.

egen bemanning och särskilda ledamöter att tillgå. Det är oklart för FRA hur mycket av domstolens resurser som kommer att upptas av prövningar av Säkerhetspolisens ansökningar om framtagning av uppgifter ur särskilda uppgiftsamlingar.¹⁰ Om domstolen får nya typer av mål att hantera kan domstolens möjlighet att snabbt kalla samman ledamöter för att pröva FRA:s ansökningar vara begränsad. För det fall att förslagen genomförs behöver det därför säkerställas att Försvarsunderrättelsedomstolen får de resurser som krävs för att fortsatt kunna pröva FRA:s ansökningar om tillstånd till signalspaning på sätt som skett hittills. Fördröjningar i tillståndprocessen avseende FRA:s signalspaning kan komma att innebära att FRA får svårare att i tid möta de bl.a. regeringens underrättelsebehov.

I detta ärende har generaldirektören Björn Lyrvall beslutat. I den slutliga handläggningen har också överdirektören Maria Diamant, chefsjuristen Michaela Dráb, C GD:s stab Marika Dagenbrink, avdelningscheferna Charlotte Lindgren (Cyber), Gunnar Hellenius (avd T) och Rickard Källstrand (avd T) samt juristen, tillika föredragande, Kári Ólafsson (Rätts) deltagit.

Försvarets radioanstalt

Björn Lyrvall

Kári Ólafsson

Sändlista

¹⁰ Vid prövning av interimistisk framtagning har Försvarsunderrättelsedomstolen ett skyndsamhetskrav att följa. Beroende på i vilken omfattning Säkerhetspolisen kommer att utnyttja denna möjlighet kommer domstolen att behöva skyndsamt handlägga ärenden i större omfattning än i dag. Försvarsunderrättelsedomstolen kan även komma att ha till uppgift pröva om Säkerhetspolisens beslut om nationell säkerhetsprövning ska fortsätta gälla om förslaget till det remitterade utkastet till lagrådsremiss om datalagring och tillgång till information blir lag (se Regeringskansliets dnr Ju2024/02286).

FRA

För kännedom
Försvarsdepartementet/EFU

Internt FRA

GD

ÖD

C JUR

C GD Stab

C PS

C KOM

AC